

Interessen for skalldyr både nasjonalt og internasjonalt har de siste årene vokst. Dette er med på å øke en allerede positiv trend for den norske krabbenæringen. De årlige registrerte landingene har steget fra et minimum på 1.300 tonn på begynnelsen av 90-tallet til knappe 5.000 tonn i 2003. Dette skyldes først og fremst en økning av fangstene i Trøndelag og en utvidelse av fangstfeltene langs Helgelandskysten. Ressursundersøkelser vil gjøre det lettere å se om det vil lønne seg å øke innsatsen i Midt-Norge eller sette inn innsats i nye regioner.

Fisket

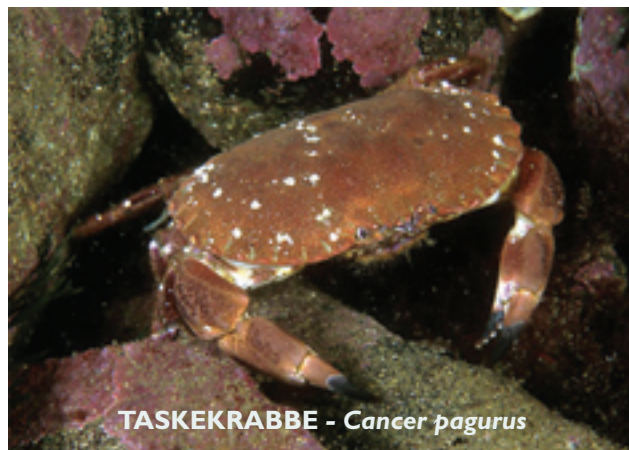
Fangststatistikken viser at det til tider har vært fanget store mengder taskekrabbe i Norge, de største mengdene like etter krigen med 8.700 tonn i 1949 (Figur 5.7.1). Hvorvidt de store fangstene i den tiden skyldtes en høyere fangsttinningsgrad eller et større fangstutbytte per teine er vanskelig å si, da det ikke finnes data om dette.

Den totale beskatningen av krabbe er noe usikker, da de uregistrerte fisket kommer i tillegg til oppgavene fra salgslagene. Fra svenskegrensa til og med Vest-Agder er det dispensert fra forbudet mot fritt salg av krabbe. Ordningen har vært gjeldende siden 50-tallet. For resten av Norge skal fisket i prinsippet være kontrollert og gå gjennom områdenes salgslag. Tabell 5.7.1 viser oppfisket, registrert kvantum av krabbe fra 1995 til 2003 i de ulike fiskesalgslagene distrikter. Rundt ¾ av landingene kommer fra Norges Råfisklag, dvs. fra Nordmøre og nordover til Vesterålen. Spesielt i Trøndelag har det skjedd en utvikling mot større fartøy, mer spesialiserte dekkarrangement og flere teiner per båt.

Etter hvert som krabbenæringen har økt sin lønnsomhet, har det kommet et ønske fra næringen om bedre kunnskap om krabbebestanden. Dette gjelder både mengde, nye felt og muligheten for å utvide sesongen. Høsten 2001 ble det derfor satt i gang et prosjekt for å få til en systematisk registrering av fangstene, i første omgang i Midt-Norge hvor det største fisket foregår. Registreringene baseres på frivillige, men kontraktbaserte fangstregistreringer. I 2001 foretok 19 fiskere fra Trøndelag og Helgelandskysten registreringene. I 2002 og 2003 fortsatte registreringene med de samme fiskerne pluss fire fiskere fra Rogaland og tre fra Vesterålen.

Beregningsmetoder

Fiskerne som er knyttet til ressursprosjektet har fått utdelt fire forsøksteiner. I løpet av ti uker i fangsts sesongen har de registrert all fangst fra disse teinene. Registreringene inneholder relativt mye informasjon, slik at de danner grunnlag for regionale sammenligninger av fangstutbytte, utkast og kjønns- og størrelsesfordeling. Minstemålet for krabbe er 13 cm skallbredde, unntatt for Rogaland og Skagerrak der det

TASKEKRABBE - *Cancer pagurus*

Utbredelsesområde: På stein- og grusbunn. Fra overflaten til 100 meter, vanligst fra 5-40 meters dyp. Langs kysten fra svenskegrensen til Troms (varierer med temperatur).

Alder ved kjønnsmodning: Ukjent.

Størrelse ved kjønnsmodning: Hannene ved 11 cm ryggskjoldbredde, hunnene 13 cm.

Maksimal alder: Ukjent.

Maksimal størrelse: Sjelden over 19 cm ryggskjoldbredde.

Biologi: Hunnene vandrer mot strømmen før gyting. Man tror at spesifikke gytefelt finnes.

Det er i Norge målt vandringer opptil 63 km. Den siste tiden før gyting (november-desember) og etter gyting holder hunnen seg rolig uten å ta inn føde i 6-8 måneder.

Egg og larver driver pelagisk. Døgnvandring mot overflaten om natta i sesonger.

TASKEKRABBE - *Cancer pagurus*

er 11 cm. Fangstutbyttet ble beregnet ut fra krabber større enn 13 cm skallbredde. Reelt fangstutbytte for Rogaland er derfor noe høyere enn Figur 5.7.2 viser. Krabbesesongen starter tidligere sør i landet enn lenger nord, så fangstregistreringene strekker seg totalt fra midten av juli til slutten av november (Figur 5.7.2). Først når registreringsprogrammet har gått over flere år, vil det være mulig å skille varige opp eller nedadgående trender fra årlige svingninger i bestanden. Dataene vil nyttes for å beregne bestandsutviklingen generelt på lang sikt, samt til å analysere sammenhenger mellom regioner når det gjelder fangstsammensetning, kvalitet og gytetidspunkt. Det knyttes spesiell interesse til fangstene fra Vesterålen, da det ikke tidligere er drevet krabbefiske så langt nord.

Biologi og bestandsgrunnlag

Gjennomsnittlig fangstutbytte, alle fiskerne sett under ett, ligger rundt 3.0 kg/teinehal, noe høyere i begynnelsen av sesongen og lavere i slutten. Fangstutbyttet er lavere i Vesterålen og Rogaland enn i Trøndelag og på Helgelandskysten.

Variasjonene mellom de ulike regionene kan, i tillegg til forskjellig naturgrunnlag, også skyldes ulik fangsthistorikk. I Lofoten og Vesterålen bærer fangstene preg av forsøksfis-

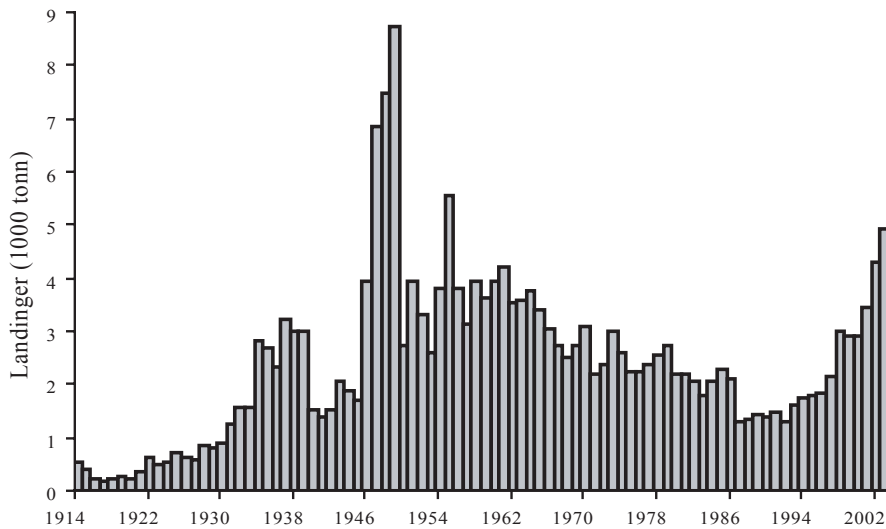
ket der man foreløpig ikke har fått konsentrert fisket til de beste fangstområdene. På Helgelandskysten har krabbefisket lenge ligget brakk, inntil det startet opp igjen for 4-5 år siden. Området er sannsynligvis ikke fullt utnyttet ennå. I Trøndelagsområdet, hovedsakelig Frøya, Hitra og Fosen, har det foregått et intensivt fiske i mange år. I Rogaland har krabbefisket vært drevet i mange år, i de siste årene med en utvidet sesong med oppstart i mai/juni. I området drives fisket generelt med mindre fartøy og færre teiner enn lenger nord.

Gjennomsnittlig størrelse på krabbe fra Rogaland er mindre enn for områdene lenger nord. I Rogaland har hovedmengden i fangstene en skallbredde mellom 13-13,9 cm, mens den i de nordligste områdene ligger mellom 15-15,9 cm. Fangstene har en overvekt av hunner (rundt 70%), og andel hunner ser ut til å være høyere i indre områder og i fjordene, enn i ytre strøk. Den høye andelen av hunner regner man med skyldes at fisket foregår i de områder og på den tid da hunnkrabbene trekker til gyteområder. Gytningen starter vanligvis i oktober og fortsetter utover høsten og tidlig vinter. Krabben bærer de befruktete eggene under halen i 7-8 måneder, såkalt "utrogn". Krabber med "utrogn" tar til seg lite næring og fanges sjelden i teinene. Når krabbene gyter forsvinner dermed de mest ettertraktede krabbene fra fangstene.

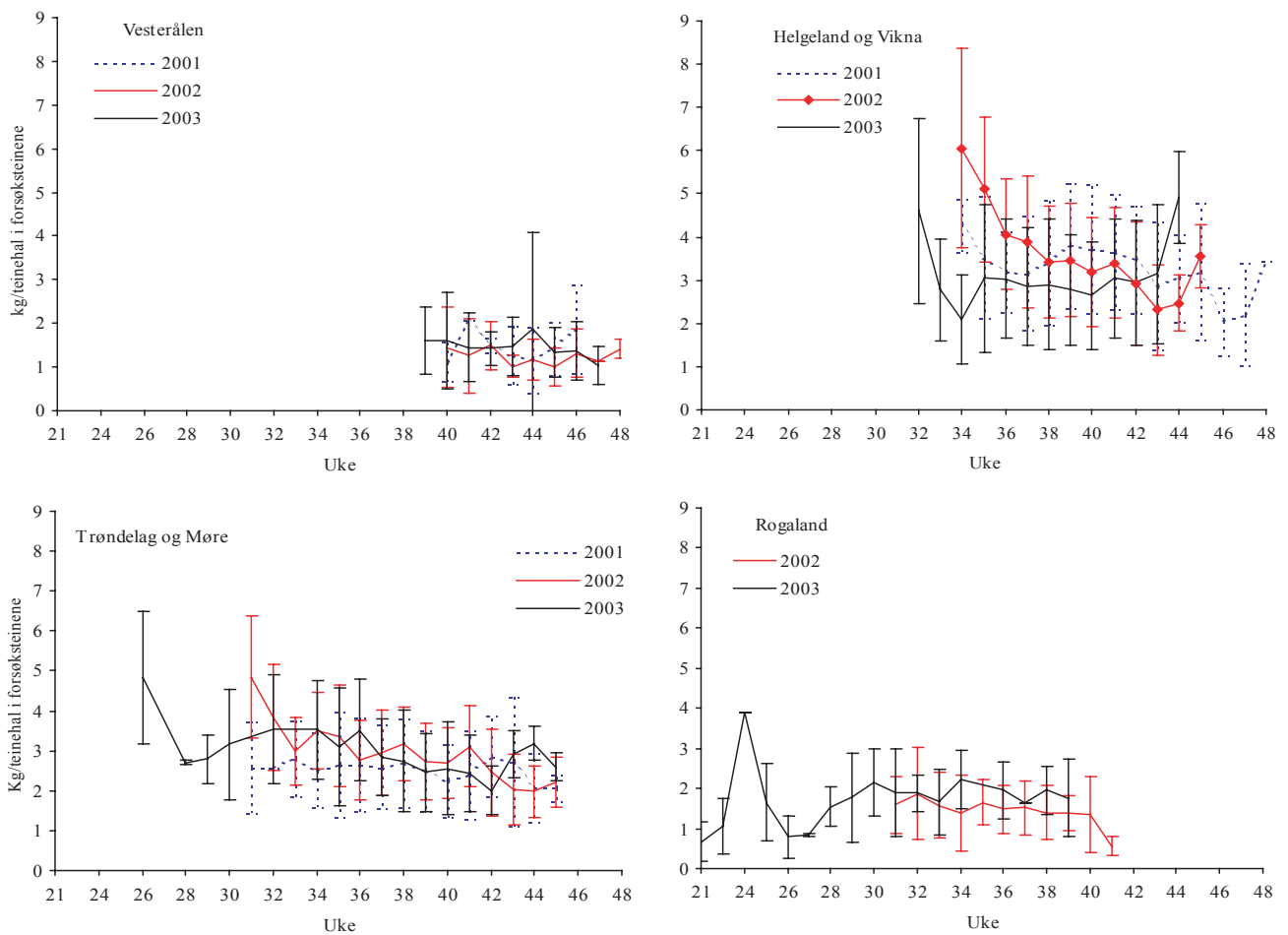
Tabell 5.7.1

Taskekrabbe langs norskekysten. Landinger i tonn.
Brown crab, Norwegian landings in tonnes.

Salgsorganisasjon	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Norges Råfisklag	1 157	1 161	1 362	2 134	1 963	2 187	2 714	3 311	3 780
Sunnmøre&Romsdal FSL	51	62	45	52	35	29	87	160	95
Vest-Norges FSL	258	281	323	408	352	306	300	435	621
Rogaland FSL	338	279	389	401	556	382	334	395	434
Skagerrakfisk	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Sum (tonn)	1 804	1 783	2 119	2 996	2 906	2 904	3 434	4 301	4 932

Figur 5.7.1
 Taskekrabbe. Norske landinger (tusen tonn) 1914–2003.
 Landings of Brown crab in Norway 1914-2003 (thousand tonnes).

Figur 5.7.2
 Taskekrabbe. Fangstrater for fire ulike områder langs norskekysten. Data basert på fangstregistreringer utført av fiskere.
 Brown crab. Catch rates for different areas along the Norwegian coast. Data based on voluntary fisher logbooks.